

Siri Derkert | Moderna Museet

Magdalena Dziurlikowska

Uppdaterad 2023-07-24 | Publicerad 2011-09-01

”Det finns kvinnor som kallas för väckarklockor, deras lidelse är att rätta till de värsta missgreppen, på det satsar de hela sitt liv.” Så säger Siri Derkert när hon trampar runt i tunnelbanans underjord och tecknar linjerna i sin stora utsmyckning om fred, jämställdhet och hållbar miljö.

Derkert vigde sitt liv för en sådan kamp men hon refererade helst till andra i sina tal och i sin konst. Elin Wägner, Rachel Carson, Hypatia, Virginia Woolf ...Portalfigurer, internationell solidaritet och det enklaste av vardagsliv hyllas i blåstrad betong på Östermalms torgs tunnelbanestation som invigdes 1965. Derkert var då sjuttiosju år gammal men kallades för flickan som gör som hon vill, och tog plats i media med sin uppriktighetspolitik.

Det var först sent i livet som Derkert fick sitt breda genomslag. Hon var den första kvinna som ägnades en separatutställning på Moderna Museet 1960 och representerade Sverige på Venedigbiennalen 1962. Ett halvt sekel senare tas hon fram i storformat.

Nedskruvat ljus, grafitgrå skärmar, strikt inramade teckningar, målningar, fotografier och collage. Skulpturer som bryter av och dokumentärer som rullar på. Det är en elegant utställning som avspeglar Derkerts många ansikten.

År 1913 reser en ung, trendkänslig dam till Paris för att fylla sin konst med livserfarenhet. Men trots att Derkert upplever för fullt fastnar hon i manér. Hon är Sveriges mest rättrogna kubist, och visst är det stiligast med målningar där allt är som klippt metall, men just erfarenhet eller originalitet ger de inte uttryck för.

Likadant är det tyvärr med en hel del annat material där tidsandan, stilen eller abstraktionen lägger sig i vägen för känslan, personligheten eller syftet. Bäst är Derkert i ett expressivt och okonventionellt måleri, det hon själv kallar för "den otroliga verkligheten" och där motivkretsen hämtas ur närmiljön, ofta de egna

barnen. Tillsammans med konstnärskollegan Vera Nilsson skälldes hon för dessa skildringar och kallades för fulhetens förkunnare.

Derkert var bohemen som blev en brandfackla. Hennes liv verkar dela sig i mitten. Akt ett är ett europeiskt kringflackande där festblåsor sys, krig bryter ut och där hennes stora kärlek dör i fattigdom. Tre barn föds i hemlighet och placeras i fosterfamiljer. I dramats andra del bor Derkert med dessa barn i en skärgårdsstuga och sliter hund för att försörja dem alla. Hon utbildar sig vid Fredshögskolan och Kvinnliga medborgarskolan i Fogelstad och åker på studiebesök till Sovjet. Derkert ville väl, på ett ibland naivt sätt, men var en välbehörlig röst i skapandet av det nya samhället.

Derkert sägs vara viktig än i dag, och det är korrekt att hennes hjärteämnen är aktuella även för vår samtid, men hur hennes arv färgat vår samtid är en fråga som hänger i luften på utställningen och i katalogen.

En annan vit fläck i presentationen av Derkert är bandet mellan den offentliga bilden och det kaotiska privatlivet. Hon var en av de första konstnärer som omskapade det personliga till det politiska, men det temat utreds inte närmare. På Moderna Museet kan man se Siri Derkert i helfigur, men jakten efter Derkerts ande i det som pågår i dag går vidare.

Publicerad: Göteborgs-Posten, 2011-09-01
<https://www.gp.se/nyheter/goteborg/siri-derkert-moderna-museet.25e0b054-d726-4cf1-81b4-fdb63039e354>